

ประสบการณ์จากสถาบัน LIOJ

บุญศิริ อนันตเศรษฐ์

ผู้เขียนขอเล่าประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาดูงาน และร่วมบรรยายที่ LIOJ หรือ Language Institute of Japan ให้ผู้อ่านฟัง งานหลักของ LIOJ คืองานด้านสอนภาษาและภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมสูงสุด ถึงแม้ว่าจะมีชั้นเรียนภาษาอื่น ๆ ด้วย เช่น ฝรั่งเศส และเยอรมัน ใน การสอนภาษากลุ่มอาจารย์ผู้สอน จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อรับผิดชอบงาน งาน 3 ส่วนที่ LIOJ รับผิดชอบ คือ Teachers' Training Program/Language Community Program/ และ Business Communication Program งานส่วนแรกคือ งานฝึกหัดครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในเขต เมืองโอตาวาระ ซึ่งเป็นเมืองที่สถาบันนี้ตั้งอยู่ ครูของ LIOJ จะออกไปช่วยครูชาวญี่ปุ่นสอนภาษาอังกฤษในระดับ secondary school และ high school งานส่วนที่สองจะเป็นเรื่องการสอนภาษาอังกฤษให้กับบุคคลทั่วไปที่สนใจ เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ผู้เรียนมีตั้งแต่เด็ก 5 ขวบถึง พวกแม่บ้านญี่ปุ่นอายุมาก ๆ ที่สนใจจะพูด-ฟังภาษาอังกฤษให้ดีกว่าเดิม งานส่วนสุดท้ายคือโปรแกรมที่ผู้เขียนมีส่วนร่วมในการสังเกตการเรียนการสอนและได้ร่วม-บรรยายด้วย

Business Communication Program เป็น โปรแกรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อนักธุรกิจญี่ปุ่น

ที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานและ /หรือจะเดินทางไปทำงาน ณ ต่างประเทศ ลักษณะของการ เรียนการสอนในโปรแกรมนี้ผู้เขียนพอสรุปเป็นประเด็น สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. การเรียนการสอนเป็นแบบ student-centered approach คือเน้นผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนด หลักสูตร ซึ่งสร้างจากความต้องการของผู้เรียนในชั้น ครูคือ facilitator ไม่ใช่ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ผู้เรียนจะเป็น ผู้กำหนด pace ของการสอนส่วนหนึ่ง ดังนั้นครูจึงต้องมี ลักษณะยืดหยุ่น และพยายามปรับตัวเองให้รับกับความ ต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ

2. ผู้เรียนเป็นกลุ่มที่มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ทางภาษาโดยแท้จริง เป็นผู้เรียนที่มีแรงจูงใจสูง วัยของ ผู้เรียนซึ่งอยู่ระหว่าง 27-55 ปี และตำแหน่งหน้าที่ การงานที่สูงพอควรทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ในการเรียน

3. การเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็ก ระหว่าง 8-15 คน การจัดชั้นกลุ่มเรียน จัดตามกลุ่มความสามารถ ทำให้การ เรียนการสอนเป็นไปได้ดี

4. การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่นห้องเรียนทุกห้อง มีอุปกรณ์ครบ ได้แก่ เครื่องเล่นเทปแบบออดิโอ เครื่องเล่นเทปแบบวีดีโอ มีเครื่องอัด และกล้องถ่ายพร้อมกระดานรอบห้องมีแถบแม่เหล็ก เพื่อติดแผ่นป้าย หรืออื่น ๆ มีเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ โทรศัพท์ และรวมทั้งเครื่องผลิต sheet ต่าง ๆ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย

5. การจัดระบบการเรียนการสอนแบบ Residential Program คือผู้เรียนมาพักที่ LIOJ ตลอด 1 เดือน และต้องใช้แต่ภาษาอังกฤษในการพูดคุยและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึก ฟัง พูด ภาษาอังกฤษมาก นอกจากกิจกรรมในห้องเรียนแล้ว LIOJ ยังจัดกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ในเวลาว่างในรูปแบบของ special sessions เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาส พูด-ฟัง ภาษามากที่สุด เช่น game nights และ การบรรยายพิเศษ special lectures เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ และ วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

การเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสถานการณ์จำลอง (simulation) และ การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นปรัชญาที่สำคัญของ LIOJ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปัญหาน้อยที่สุดเมื่อต้องเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมอื่น

คำถามต่อมาที่ผู้อ่านอาจจะถามคือ แล้วคิดว่าการไปเห็นอะไรใหม่ ๆ ที่ LIOJ มานั้น จะให้ข้อคิดอะไรที่เป็นประโยชน์ได้บ้าง ในส่วนนี้ผู้เขียนขอสรุปเป็นหัวข้อหลัก ๆ ดังนี้

1. ผู้เขียนคิดว่าการเรียนภาษาในปีแรกในระดับมหาวิทยาลัย น่าจะเป็นวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับในระดับก่อนมหาวิทยาลัย การเรียนการสอนควรเน้นเรื่องการใช้ (usage) อย่างถูกต้องและเพียงพอ ภาษาจะเรียนได้ดีต้องมีความต้องการที่แท้จริงไม่ใช่ประเภทเรียนให้สอบผ่านการเรียนภาษาแบบบังคับเรียนนั้นทำให้เกิดปัญหาทั้งผู้เรียนและผู้สอน การขาดแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

ผู้สอนเองก็เกิดความท้อถอย รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจว่า เราไม่เป็นที่ต้องการเสียเลย การให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก จะทำให้งานตื่นตัว พยายามจัดวิชาให้รับกับความต้องการของผู้เรียน ไม่ต้องมาจำเจกับวิชาบังคับที่มีความจำเป็น ต้องทำหลักสูตรเป็นมาตรฐานเดียวกัน และส่วนผู้เรียนเองก็มีความต้องการจริงที่จะเรียนเพราะเห็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพต่อไป การมีรายวิชาเลือกหลายวิชาจะช่วยให้ผู้เรียนใช้วิชาญาณของผู้ใหญ่ เลือกเรียนวิชาที่ตนเองสนใจจริงๆ เพื่อประโยชน์แก่ตนเองต่อไป ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การลดภาระเรื่องวิชาบังคับจะทำให้เรามีเวลาเป็นของตัวเองมากขึ้น ในการสร้างสรรค์วิชาที่ตัวเองคิดว่าจะมีประโยชน์ จะช่วยให้ครูได้พัฒนาตัวเองไปในทิศทางที่ดีกว่าในปัจจุบัน และการจัดภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก จะช่วยให้มีชั้นเรียนที่มีขนาดเล็กกว่าเดิมได้ และมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการได้ ถ้าคณะวิชาต่างๆ ให้ความร่วมมือในการจัดตารางเรียน

2. ผู้สอนภาษาอังกฤษควรได้รับการฟื้นฟูความสามารถในการใช้ภาษาอยู่เสมอ ผู้เขียนคิดว่าครูสอนภาษาส่วนมากจะเห็นด้วยกับคำพูดที่ว่า "ครูสอนภาษาอังกฤษยิ่งสอนมากยิ่งมีความสามารถทางภาษาดดถอยลง" เพราะเรายู่กับสภาพการณ์ที่ไม่ได้เอื้อต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริงๆ ภาระงานที่มากเพราะต้องสอนวิชาภาษาอังกฤษบังคับแก่นิสิตนักศึกษาจำนวนมาก ทำให้ครูหมดเวลาและหมดพลังงานที่จะพัฒนาตัวเอง

3. ครูสอนภาษาอังกฤษควรได้รับการพัฒนาในศาสตร์อื่น ๆ บ้าง เพราะภาษาคือ สื่อไปสู่ศาสตร์ต่าง ๆ ครูรู้ภาษาอย่างเดียวอาจจะคุยกับคนอื่นไม่รู้เรื่อง หรือสอนคนอื่นไม่ได้ เนื่องจากปัจจุบันภาษาได้รับการเน้นในศาสตร์ต่าง ๆ มากมาย การให้ความรู้พื้นฐานศาสตร์อื่น ๆ แก่ผู้สอนภาษา จะทำให้เขามีความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่ของเขามากขึ้น และทำให้การเรียนการสอนภาษามีความหมายมากขึ้นทั้งในความคิดของผู้สอนและผู้เรียน